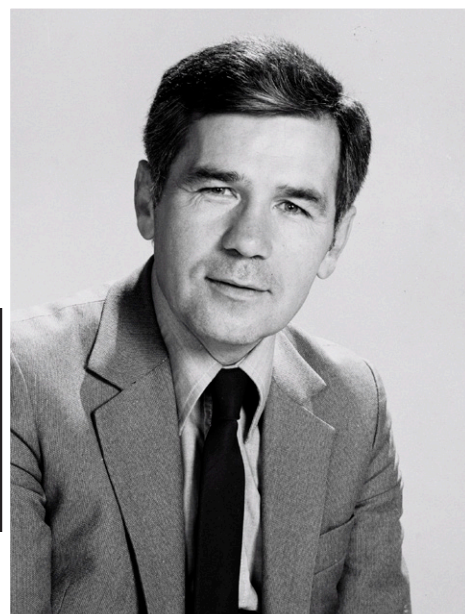


HORN GYULA

1932. július 5. Budapest – 2013. június 19. Budapest



MTI Fotó/Horling Róbert

FŐBB TISZTSÉGEI

Az MSZMP KB Külügyi Osztálya helyettes vezetője	1974. május 7.–1983. július 6.
Az MSZMP KB Külügyi Osztálya vezetője	1983. július 6.–1985. március 28.
Az MSZMP KB tagja	1985. március 28.–1989. október 9.
A Külügyminisztérium államtitkára	1985. március 29.–1989. május 10.
Külügyminiszter	1989. május 10.–1990. május 23.
Az MSZMP Politikai Intéző Bizottsága tagja	1989. június 24.–1989. október 7.
Az MSZP elnökségi tagja	1989. október 10.–1990. május 26.
Az MSZP elnöke	1990. május 26.–1998. szeptember 5.
Miniszterelnök	1994. július 15.–1998. július 7.

PÁLYÁJA

Apja, Horn Géza kőművessegédként, később szállítómunkásként dolgozott, anyját Csörnyei Annának hívták. A hétgyermekes család Angyalföldön (Budapest XIII. kerület) élt. Apját 1944. márciusban a Gestapo elhurcolta, útban Németország felé agyonlőtték.

1943-ban, az ötödik osztály után kimaradt az elemi iskolából, s kifutófiúnak állt. 1945-ben műszerésztanoncnak szegődött a Siemens Művekhez. 1948–1949-ben egy év alatt elvégezte az általános iskola három utolsó osztályát, és felvették az Oleg Kosevoj Szovjetosztályos Előkészítő Iskolába, ahol a következő évben szakérettségit tett, s tanulmányait a Szovjetunióban, a rosztovi (Rosztov-na-Donu) Állami Közgazdasági és Pénzügyi Főiskolán folytatta. 1954-ben közgazdász oklevelet szerzett, hazatérését követően belépett a Magyar Dolgozók Pártjába, három hónapos tartalékos tiszti iskolát végzett, s az év őszén a Pénzügyminisztérium forgalmiadó-főosztályán kapott előadói állást.

Az 1956-os forradalom alatt és után játszott szerepe pontosan nem tisztázott: az biztos, hogy novemberben az elsők között igazolt át a széthullott MDP utódként megalakított Magyar Szocialista Munkáspártba, s legkésőbb december (1990 előtti életrajzai szerint november) közepétől 1957. júniusig karhatalmistaként vette ki a részét a megtorlásból, amiért még ugyanabban az évben a Munkás-Paraszt Hatalomért Emlékéremmel tüntették ki.



A Pénzügyminisztériumból 1959-ben a Külügyminisztérium szovjet osztályára helyezték át, ahol gazdaságpolitikai kérdésekkel foglalkozott. 1961-től a szófiai, 1963-tól a belgrádi magyar nagykövetség attaséja volt, 1965-ben nagykövetségi titkárrá, 1968-ban I. osztályú nagykövetségi titkárrá, 1969-ben nagykövetségi tanácsossá lépett elő. 1969. májustól az MSZMP Központi Bizottsága Külügyi Osztályán dolgozott politikai munkatársként, 1974. májusban ugyanott osztályvezető-helyettesé, 1983. júliusban osztályvezetővé nevezték ki. 1970-re elvégezte az MSZMP KB Politikai Főiskoláját, 1977-ben „A jugoszláv gazdasági rendszer” című disszertációja megvédésével elnyerte a közgazdaság-tudományok kandidátusa tudományos fokozatot.

1985. március 28-án az MSZMP XIII. kongresszusán bekerült a Központi Bizottság soraiba, 29-étől a Külügyminisztérium államtitkáráként folytatódott pályafutása. 1987–1988-ban részt vett a Minisztertanács Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Bizottságának munkájában. 1988. júniustól tagja volt a Pozsgay Imre vezette történelmi tényfeltáró munkabizottságnak, 1988. decemberben a KB akkor felállított Nemzetközi, Jogi és Közigazgatáspolitikai Bizottsága titkára lett (az elnök Grósz Károly pártfőtitkár volt). A KB 1989. június 23–24-i ülésén az MSZMP Politikai Bizottsága helyébe lépő nagyobb létszámú testület, a Politikai Intéző Bizottság tagjává választották.

Országos, majd európai szintű ismertségre 1989. májustól Németh Miklós kormányának külügyminisztereként tett szert. 1989. június 27-én Alois Mock osztrák külügyminiszterrel együtt látványosan átvágta az Ausztria és Magyarország közötti, felszámolás alatt lévő műszaki határzár egy még meghagyott darabját – vagyis a kelet-nyugati szembenállást, a hidegháborút szimbolizáló vasfüggönyt. Szeptember 10-én ő jelentette be a kormány döntését, hogy a kétoldalú megállapodások ellenére megnyitják a határt a Magyarország területéről Nyugatra igyekvő több tízezer keletnémet menekült előtt, amely az első lépésnek tekinthető Németország újraegyesítése felé, s felgyorsította a kelet-európai kommunista rendszerek összeomlásának folyamatát. (A magyar kormány ez irányú döntéseit Nyugat-Európában Horn személyéhez kötötték, s később számos elismerésben részesítették: többek között 1990-ben az aacheni Károly-díjjal tüntették ki, 1991-ben Habsburg Ottó mondott laudációt az európai tiszteleti szenátori beiktatásakor, 2014-ben az Európai Parlament épületében termet neveztek el róla.)

1989 októberében szerepet játszott az MSZMP feloszlásában és a jogutód Magyar Szocialista Párt megalakításában, amelyben az országos elnökség tagjaként a kezdetektől jelentős befolyással rendelkezett. 1990. március 10-én a magyar kormány részéről ő írta alá Eduard Sevarnadze külügyminiszterrel a szovjet csapatok magyarországi kivonásáról szóló államközi egyezményt Moszkvában. Az 1990. március–áprilisi első szabad választásokon parlamenti mandátumot szerzett, s egészen 2010-ig a törvényhozás tagja maradt, 1990. május–1993. január között az Országgyűlés külügyi bizottságának elnöke is volt.

Külügyminiszteri posztját az Antall-kormány 1990. május 23-i megalakulásáig töltötte be. Május 26-án ő követte a gyenge választási szereplés miatt lemondott Nyers Rezsőt az ellenzéki szerepbe kényszerült és elszigetelődött MSZP elnöki székében. A kormányzó konzervatív és az ellenzéki liberális pártok között feszülő ellentéteket – amit tetézett a legnagyobb kormánypárton belüli jobboldali radikális csoport nyílt fellépése – kiaknázva 1992/1993-ra sikerült kijuttatnia az MSZP-t a politikai karanténból. Vezetésével a szocialisták sikeresen használták fel az életszínvonal-csökkenés miatti elégedetlenséget és az ennek nyomán a Kádár-korszak iránt feltámadó nosztalgiahangulatot, hogy növeljék pártjuk népszerűségét. Az 1994. májusi parlamenti választások legfőbb esélyeseként, a kampány véghajrájában a pártelnök súlyos autóbalesetet szenvedett; ez is hozzájárult ahhoz, hogy az MSZP abszolút többséget szerzett a parlamentben. Ugyanakkor legitimitációjának megerősítésére koalícióra lépett a második legnagyobb rendszerváltoztató erővel, a Szabad Demokraták Szövetségével.



1994. július 15. és 1998. július 6. között Magyarország miniszterelnöke volt. Kormányzása idején lezárult a privatizáció lényegi szakasza, a gazdaság fellendítése érdekében neoliberais megszorító intézkedéseket – a pénzügyminiszterről elnevezett Bokros-csomag – vezettek be, s eldöntötté vált az ország felvétele a NATO tagállamai közé. 1996. szeptemberben a Szocialista Internacionálé közép-kelet-európai térséget képviselő alelnökévé választották. Az 1998. májusi választási vereség után a szeptemberi tisztújító kongresszuson nem jelöltette magát újra pártelnöknek, de 2003. novemberig a Szocialista Internacionálé alelnöke maradt. 2002-ben Medgyessy Péter miniszterelnök európai uniós különmegbízottjának nevezte ki. 75. születésnapjára Gyurcsány Ferenc miniszterelnök a legmagasabb állami kitüntetésre, a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztjére terjesztette fel, de az 1956-os forradalom utáni megtorlásban játszott szerepe miatt Sólyom László államfő megtagadta elismerését. 2007. augusztus végétől haláláig súlyos betegsége miatt folyamatos kórházi kezelés alatt állt.

FŐ MŰVEI

Déli szomszédunk, Jugoszlávia. Várady Gyula néven. Kossuth Kiadó, Budapest, 1971.

Az imperializmus válsága korunkban. Ifjúsági Lapkiadó, Budapest, 1974.

Cölöpök. Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest, 1991.

Azok a kilencvenes évek... Kossuth Kiadó, Budapest, 1999.

FORRÁSOK

Az MSZMP KB Titkársága 1969. április 28-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 288. fond 7/327. őrzési egység.

Az MSZMP Politikai Bizottsága 1974. május 7-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 288. fond 5/636. őrzési egység.

Pogány Sára: *Itt vagyunk Európa! Portré Horn Gyuláról.* Brainman Kft., Budapest, 1990.

Baranyi Mária: *Egy előszoba titkai. Horn Gyula közléről, 1994–1998.* Atheneum Kiadó, Budapest, 2010.

IRODALOM

Germuska Pál: Hogyan védte a „törvényes rendet” Horn pufajkás osztaga? http://hvg.hu/itthon/20070706_horn_gyula_karhatalmista_hunyadi_germuska/ (A letöltés ideje 2015. március 8.)

Szerdahelyi Szabolcs: *Hiányzó cölöpök. Ami Horn Gyula életrajzából kimaradt.* Kairosz Kiadó, Budapest, 2002.

Bölny József–Hubai László: *Magyarország kormányai, 1848–2004.* Ötödik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 345.

A 2006-ban megválasztott Országgyűlés almanachja. Főszerkesztő Marelyn Kiss József. Szerkesztette Horváth Zsolt, Hubai László. Magyar Országgyűlés, Budapest, 2009. 209–212.

Püskösti Árpád: *A Horn. Angyalföldtől a pártelnökségig, 1932–1990.* Kossuth Kiadó, Budapest, 2013.